

Olanaksız Gibi Görünen Bir Yolun Taşlarını Döşemek

“Umut edelim, eyleme geçelim. Dünyanın herhangi bir yerindeki herhangi bir kişi doğru siyaseti yapmaya başlayabilir. Sonra da bunun etrafında, yaptığının etrafında konuşabilir. Her şey böyle başlar.”

Alain Badiou

Alain Badiou'nun düşüncesi, kendimizi içinde bulduğumuz liberal kapitalizmin teritoryal ve ideolojik hegemonyası altındaki dünyanın değişimini talep eder. Dünyanın mevcut halinin radikal değişiminin gerçekten mümkün olduğunu bize gösterir. Dünya düzeninin radikal bir biçimde değişebileceğini bilmek ya da insanların başlarına gelenlerin, yaşadıkları durumların çarpıcı bir biçimde değişmesinin mümkün olduğunu ortaya koymak, dünyayla yeni bir ilişki kurmak anlamına gelir. Badiou, bu ilişkinin gerçekleşmesini tüm kalbiyle arzular. Onun için bu ilişki halka dayalı bir girişimin uyanışıyla açığa çıkacak olan komünizmdir.

Komünizm, bugün kapitalist dünya düzeninden radikal olarak farklı bir toplumsal düzenin, yeni bir kolektif özgürleşme düşüncesi ve pratiğinin mümkün olduğuna işaret eden bir düşünüm ve eylem alanıdır. Bana göre, Badiou'yu değerli kılan noktalardan biri dünyayı değiştirmeyi komünizm fikriyle birlikte düşünmesidir. Bu fikri tekrar sahneye çıkarmaya, onu yeni kavramlarla ilişki içerisine sokarak kurtarmaya çabalaması, onun paylaşılmasının hemen hemen her zaman gerekli olduğunu vurgulamasıdır. Bu fikir, yerel bir eylemin failini bütün insanlığın tarihsel özgürleşmesinin faili olarak etkinleştirir. Aynı zamanda, temsil mantığının tüm biçimlerinden koparak mücadeleye katılan, şu veya bu grubun özel çıkarlarının peşinde

koşmayan bireylerin birlikteliğine dayanan yeni bir kolektif biçimlendirmeyi tahayyül eder. Bu biçimlendirmenin nüveleri Badiou'nun düşüncesini boydan boya kat eder. Olay, hakikat, özne ve sadakat gibi temel kavramlar komünizm fikri çatısı altında evrensel bir özgürleşmeyi amaçlar. Bütün insanlığın özgürleşmesine dönük bir biçimde küreselleşmiş kapitalizmin himayesi altında olmayan yeni bir dünya umudunu, olanın ötesinde yeni bir yaşam biçimini açığa vurur.

Badiou için verili ya da kurulu dünyayı hükümsüzleştirecek kapitalist olmayan bir dünyanın imkânı bir "olay"la başlar. Badiou'nun düşüncesinde kanımca en çok eleştirilen, ama aynı zamanda en dikkat çeken kavram olaydır, yani dünyanın aşkın yasalarına bağlı olmayan gerçek değişimdir. Komünizm fikrinin işleyişi de bu değişimle bağlantılıdır. Olay, yerleşik düzenin bakış açısından basitçe olanaksız görünen bir şeyi gerçekleştirir. Olanaksız olduğu iddia edilen kapitalist dünya düzeninden özgürleşmeyi olanaklı hâle getirir. Dünyayı değiştirebilecek bir kopuşun, bir kırılma anının olabileceğini bize gösterir. Örneğin Paris Komünü, Kültür Devrimi ya da Mayıs 68 bir olaydır, çünkü her biri kapitalist dünya düzeninden kendini ayıran bir anın, bir momentin gerçekleşmesini sağlamıştır. Bu an kısa süreli de olsa, unutulmaya yüz tutsa da özel mülkiyete ve çıkara dayalı olmayan başka bir dünyanın tarihsel olarak mümkün olduğunu açığa vurur. Başka bir dünyanın mümkün olmasına, ta Eski Yunan'dan beri dünyanın adaletsizliğine karşı koyan bir felsefi arzu, bir başkaldırma arzusu eşlik eder. Badiou'nun felsefeden beklediği de "olayın hâlâ ussal olmaya devam eden bir şekillenme içinde nasıl tahayyül edilebilir olduğunu kabul buyurmaya ya da düşünmeye muktedir olmasıdır." Felsefeden böyle bir beklenti, düşüncenin ve dünyanın meseleleri karşısında gerçek yaşamın içkin olarak deneyimlenebileceği inancını içinde barındırır.

Badiou, yerleşik düzen açısından öngörülemez, hesaplanamaz, düşünülemez olan yeni bir şeyin, yaşamın yeni bağlarının yaratılmasını ısrarla savunur. Kapitalist piyasadan, ordudan, polisten, kâr düzenine sahip yasalardan ve özel çıkarlardan kurtulmuş bir dünyanın gerçekleşebileceğini ileri sürer. Devletin çizdiği sınırlarca koşullanmış bir şekilde yaşamaya mecbur olmadığımızı, kapitalizmin tek mümkün yol olduğu inancının dışında başka bir yolun her zaman belli ölçülerde mevcut olduğunu vurgular. Badiou'nun düşüncesi olanaksız gibi görünen bu yolun taşlarını döşer. İnşa ettiklerimizden vazgeçmeyi bilerek karşımıza çıkan bu yolda yürümeye başlamak ya da bildiğimiz doğrultuda her zamanki gibi yürümek ise bize kalmıştır. Biz de bu çalışmada, Badiou'nun düşüncesinden hareketle başka bir yolun mümkün olduğunu göstermeyi amaçlayarak okurların dikkatini bu yola doğru çekmeye çalıştık. Burada karşılaşılabilecek yenilikler nere-

ye kadar bu yolun takip edilebileceğinin ya da edilmeyeceğinin sınırlarını gösterecektir. Bunu görmek için en azından başlangıçta yeni olan bu yola girmeyi deneyebiliriz. Yol önümüzde uzanıyor.

Mustafa Demirtaş
Sayı Editörü